

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia *15 lutego 2024 r.*

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A
K i M Z w sprawie zgodności

art. 598¹⁵ § 1 oraz art. 598¹⁶ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43 poz. 296, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- 1) „zaskarżane normy prawne nie uzależniają wprost możliwości zagrożenia i nakazania zapłaty jedynie za zawinione niewykonanie obowiązków; wyłącznie tych obowiązków które bezpośrednio (literalnie) wynikają z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem (a nie li tylko są wywodzone przez sąd); wyłącznie obowiązków zgodnych z dobrem dziecka na moment powinności ich wykonania”;
- 2) „zaskarżane normy chronią interes prywatny nad – poprawnie rozumianym – interesem publicznym, nierzetelnie i nieproporcjonalnie obciążając przy tym: obowiązkami spowodowania dochodzenia do kontaktów oraz poprawnego przebiegu tych kontaktów a także «minimalizowania negatywnych stanów emocjonalnych zaistniałych w związku z przebiegiem kontaktów» wyłącznie osobę obowiązaną (pod której pieczęć dziecko pozostaje)”;
- 3) „nakazanie zapłaty następuje bezpośrednio do rąk drugiego rodzica, a regulacja ta pozostaje jedyną – prawem przewidzianą – formą

wykonywania kontaktów (nie przewiduje alternatywnych sposobów wykonywania kontaktów z dziećmi, dla zrealizowania – nadrzędnego – opiekuńczego celu postępowania, szczególnie w sytuacji gdy przesunięcia majątkowe pomiędzy rodzicami mogą godzić w dobro dziecka)”,

z art. 18, art. 30, art. 31 ust. 1-3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 41 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 47, art. 48 ust. 1, art. 52 ust. 1 oraz art. 72 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

- 1) **nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej w zakresie żądania A
K ;**
- 2) **odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie
żądania M Z .**

Michał Warciński

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 listopada 2020 r. (data nadania) A K (dalej: skarżąca) i M Z (dalej: małoletni skarżący; dalej łącznie: skarżący) wystąpili z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z kwietnia 2019 r. (sygn. akt) Sąd Rejonowy w B (dalej: Sąd Rejonowy) zagroził skarżącej nakazaniem zapłaty na rzecz ojca małoletniego skarżącego kwoty zł za każde naruszenie obowiązków wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w B (dalej: Sąd Okręgowy) z lutego 2018 r. (sygn. akt) w przedmiocie kontaktów ojca z małoletnim skarżącym. Zażalenie skarżącej na to orzeczenie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy postanowieniem z września 2019 r. (sygn. akt).

Postanowieniem z marca 2020 r. (sygn. akt) Sąd Rejonowy nakazał skarżącej zapłatę na rzecz ojca małoletniego skarżącego kwoty zł za niewykonywanie prawa do kontaktu z małoletnim w dniach: listopada 2019 r., listopada 2019 r., grudnia 2019 r., grudnia 2019 r., grudnia 2019 r., stycznia 2020 r. oraz stycznia 2020 r.

Po rozpoznaniu zażalenia skarżącej Sąd Okręgowy oddalił je postanowieniem z lipca 2020 r. (sygn. akt).

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 29 grudnia 2020 r. skarżący zostali wezwani do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisów lub poświadczonych za zgodność z oryginałem postanowień: a) Sądu Rejonowego w B z kwietnia 2019 r. (sygn. akt), b) Sądu Okręgowego w B z września 2019 r. (sygn. akt), c) Sądu Rejonowego w B z marca 2020 r. (sygn. akt), d) Sądu Okręgowego w B z lipca 2020 r. (sygn. akt), e) Sądu Rejonowego w B z lipca 2020 r. (sygn. akt).

Składając do akt pismo z 11 stycznia 2021 r. skarżący wykonali powyższe wezwanie.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 23 listopada 2021 r. skarżący zostali wezwani do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) wskazanie, wraz z uzasadnieniem, w jaki sposób zaskarżone przepisy, na podstawie których orzekł Sąd Okręgowy w B postanowieniem z lipca 2020 r. (sygn. akt), naruszają – powołane w skardze – konstytucyjne wolności lub prawa: a) skarżącego małoletniego, b) skarżące; 2) wyjaśnienie, czy wskazane przez skarżących w *petitum* skargi przepisy Konstytucji powołane zostały jako wzorce samodzielne, czy też związkowo; 3) doręczenie odpisów lub poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii postanowień z uzasadnieniami (oraz 4 kopie każdego): a) Sądu Rejonowego w B z: kwietnia 2019 r. (sygn. akt), marca 2020 r. (sygn. akt , lipca 2020 r. (sygn. akt), b) Sądu Okręgowego w B z: września 2019 r. (sygn. akt), lipca 2020 r. (sygn. akt); 4) dołączenie pełnomocnictwa szczególnego do wniesienia, sporządzenia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżących w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym.

W piśmie z 8 grudnia 2021 r. skarżący ustosunkowali się do powyższego wezwania.

Zdaniem skarżących postępowanie dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem w sposób ustalony w orzeczeniu sądu opiekuńczego (dalej: postępowanie wykonawcze) daje prymat interesom uprawnionego do kontaktu rodzica małoletniego dziecka, nie uwzględniając podmiotowości dziecka. Brak jest w tym postępowaniu możliwości badania i wysłuchania małoletniego co do istniejącej obiektywnie gotowości do realizacji kontaktów w egzekwowanej formie. Nie istnieje ponadto precyzyjne uregulowanie określające, za jakie naruszenia sąd może ukarać stronę w postępowaniu wykonawczym oraz na jakiej zasadzie obowiązany ponosi odpowiedzialność prawną. Jediną braną pod uwagę przez sąd orzekający okolicznością, od której uzależnia się nakazanie zapłaty osobie niewypełniającej obowiązków wynikających z orzeczenia sądu opiekuńczego w przedmiocie kontaktów, jest fakt, czy doszło do kontaktu z dzieckiem. W tej sytuacji – w ocenie skarżących – kwestionowane przepisy naruszają prawo do równej ochrony wszystkich obywateli (szczególnie w kontekście podmiotowości dziecka oraz zasady dobra dziecka), wolność osobistą matki i dziecka oraz ich godność, a także prawo do „rzetelnego sądu i osądu sprawy”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Weryfikacja ich spełnienia następuje na etapie wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym (art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK).

W świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być tylko zarzut niekonstytucyjności przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których ostatecznie rozstrzygnięto o prawach lub wolnościach konstytucyjnych przysługujących skarżącemu. Innymi słowy ostateczne orzeczenie sądu lub organu administracji publicznej, wydane na podstawie zaskarżonych w skardze przepisów, musi dotyczyć konstytucyjnych wolności i praw skarżącego.

2. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została złożona przez matkę oraz jej małoletniego syna.

2.1. Powołane w skardze jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji orzeczenie sądu skierowane jest do skarżącej i nakazuje jej zapłatę na rzecz ojca małoletniego skarżącego oznaczonej kwoty pieniężnej. Mając to na uwadze należy stwierdzić, że małoletni skarżący nie spełnił wymagania przedstawienia ostatecznego orzeczenia w sprawie, które rozstrzygałoby o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach. Nie jest zatem możliwe rozpoznanie jego skargi w postępowaniu merytorycznym.

2.2. Przesłanki przekazania do rozpoznania merytorycznego spełnia natomiast skarga konstytucyjna skarżącej.

Skarga została sporządzona w imieniu skarżącej przez adwokata (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK) i wniesiona w przepisany terminie (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK). Skarżąca wyczerpała drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż postanowienie Sądu Okręgowego w B z lipca 2020 r. (sygn. akt) jest prawomocne

i nie przysługują od niego zwykle środki zaskarżenia. Określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt. 1 u.o.t.p.TK) i wskazała, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK), a także przedstawiła w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna skarżącej nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.

Michał Warciński

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK małoletniemu skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na punkt 2 powyższego postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.